

JAMHUURIYADDA
SOMALILAND

REPUBLIC OF
SOMALILAND

XAFIISKA GARYAQAANKA GUUD EE QARANKA
SOLICITOR GENERAL OFFICE

FAAFINTA RASMIGA AH OFFICIAL GAZETTE

النشرة الرسمية لجمهورية صومالييلاند

Sannadka 5aad

Cadad Gaar ah

1/9/2016

**XEER HOOSAADKA GOLAHA WAKIILADA
01/2006**

Email: garyaqaankaguud@gmail.com

Web: www.garyaqaankaguud.com

Jamhuuriyada Somaliland

GOLAHA WAKILADA

Xarunta, Hargeysa

Our ref:

Republic of Somaliland

HOUSE OF REPRESENTATIVES

HQ, Hargeisa

Date:

Ujeedo:- Ansixin Xeer (No.01 2/01/06). Xeer-hoosaadka Golaha Wakiilada Jsl.

Golaha Wakiilada Jsl:-

Markuu arkay:- Qodobka 9aad Qodobada 31aad ilaa 56aad Qodobka 74aad 79aad iyo 129aad ee Dastuurka Qaranka.

Markuu Arkay:- Inay Jamhuuriyada Somaliland qaadatay nidaamka habka ku dhisan tallo wadaaga iyo dimiqaadiyada aan ka horimanayn Shareecada Islaamka.

Markuu aqoonsaday:- In golaha wakiilada JSL ay ku yimaadeen qaab doorasho xalaal ah ayna waajib tahay inay hawlahooda u fuliyaan hab aan muran iyo mugdi geli Karin.

Markuu Wax ka bedel iyo Kaabid:- Ku sameeyay Xeer-hoosaadkii hore ee golaha wakiilada ee 14/9/1998.

Markuu u Codeeyay:- Ansixinta xeer (No.01) ee 2/01/2206 kaas qodob qodob loogu codeeyay, qodob kastana uu helay cod aqlabiyad ah, waxana goob joog ahaa kontan iyo sagal "59 Mudane" oo ka mid ah xubnaha golaha wakiilada.

Wuxuu ku Ansixiyey;

Cod aqlabiyad ah kontan iyo sagaal "59 Mudane" oo gacan taag ah Xeer-hoosaadka golaha wakiilada (Xeer. No 01 2/01/2006), halka ciddina ayna diidin cid ka aamustayna aanay jirin guddoomiyuhuna sida caadadu ahayd aanu coddayn.

ALLAA MAHAD LEH

(C/RAXMAAN MAXAMED C/LAAHI)

=GUDDOOMIYAH GOLAHA WAKIILADA JSL=

(MAXAMED XASAN KAAHIN)

=XOGHAYAHA GUUD EE GOLAHA WAKIILAD=

GOLAHA WAKIILADA

XEER-HOOSAADKA GOLAHA WAKIILADA

(STADING RULES)

GOLAHA WAKIILADA JAMHUURIYADA SOMALILAND

Markuu arkay: Qodobka 9aad Qodobada 37 ilaa 56, qodobada 74 ilaa 79 iyo qodobka 129 ee dustuurka.

Markuu tixgaliyay: Jamhuuriyada Somaliland oo qaadatay nidaam ku dhisan talo wadaag iyo Dimuquraadiyad aan ka hor imanayn shareecada islaamka

Markuu aqoonsaday: In Golaha Wakiiladu uu ku yimi qaab doorasho xalaal ah ayna waajib tahay hawlhooda u fuliyaan hab aan muran iyo mugdi gali Karin.

Markuu wax kabadal & Kaabid: - Ku sameeyay xeer hoosaadkii hore ee golaha wakiilada ee 14/9/1998

Wuxuu Soo Saaray Xeer- Hoosaadkan.

(Qodobka 1'aad)

Macnaha ereyada:

Xeer-hoosaad: Waxaa loo la jeeda xeer u gaar ah Gollaha Wakiilada oo habaynaya sida Goluhu u gudanayo xilkiisa iyo awoodaha Dastuurka iyo Xeerarku u jideeyeen,

Qolalka Shirarka: - Waxaa loola jeedaa qol-waynaha (main hall) shirka ee Golaha iyo Qolalka Kale ee guddiyadu ku shiraan.

Shir-gudoon: - Waxaa loola jeedaa Gudoomiyaha Gollaha iyo llabadiisa ku-xigeen oo wada jira.

Guddi hoosaad: Waxaa loola jeedaa gudiyo Golaha laga dhex magacaabay oo hawl gaar ah qaabilsan.

Dastuurka: Waxaa loola jeeda Dastuurka Qaranka JSL

Go'aan: - Waxaa loola jeeda waxkasta oo markii loo codeeyay aqlabiyada Goluhu isku raacay

Fadhi(shir): Waxaa loola jeedaa kulan kasta oo kooram ku furma oo ay yeeshaan Goluhu ama Guddi-hoosaadyadu.

Xoghaynta Golaha: Waxaa lola jeeda shaqaalaha Golaha Wakiilada ka shaqeeya oo uu hormoodka u yahay Xoghayaha Guud.

Hadal Qoraal: Waxaa loola jeedaa qoraal xoghayntu ka reebto doodaha, go'aanada baaqyada, iwm ee Golaha ka soo baxa

Fadhi xidhan: Waxaa loola jeeda fadhiyada aan loo ogolayn dhagaystayaasha, saxaafadda iyo martida kale toona

Fadhi furan: Waxaa loola jeedaa fadhiyada Golaha ee dhagaysigiisa ka qayb gali karaan dhegaystayaal.

Mashruuc shrci: Waxaa loola jeeda soo jeedin sharci qabyo ah oo u furan dood iyo Wax ka bedel (Bill of law)

Kooram: Waxaa loola jeeda tirada xubnaha mudanayaasha Goluhu sifo sharci ah uu ugu furmi karo fadhi Gole, waxaana ugu yar tirade guud ee Golaha badhkood iyo hal marka laga reebo kuraasta bannaanshahooda la baahiyay.

Mudanayaasha cusub: Waxaa loola jeeda mudanayaasha ku yimi doorasho xalaal ah oo dimuquraadi ah.

Mudane: Waxaa loola jeedaa xubin ka tirsan Golaha Wakiilada (lab/dhadig)

Fadhi gaar ah: Waxaa loga jeeda fadhiga ugu horeeya ee Golaha Wakiilada cusub.

Soo jeedin (Motion): Waxaa loola jeedaa soo jeedin rasmi ah oo uu soo jeediyo mudane ama Mudaneyaal si looga doodo go'aana looga gaadho.

Toosin (point of order): Waxaa loola jeda soo dhex galida hadal mudane wato si loo waafajiyo sharciga.

Aqlabiyad fudud (simple majority): Waxaa loola jeedaa codka lagu ansixiyo haldheeri, tirada kooramka ee ugu yar

Aqlabiyad buuxada (absolute majority): Waxaa loola jeedaa codka lagu ansixiyo kala badhow badh iyo hal tirada guud ee xubnaha guud ee Golaha, marka laga rebo kuraasta banaanshahooda la baahiyay.

(Qodobka 2'aad)

Tilmaamaha guud ee Golaha Wakiilada

1. Golaha Wakiiladu waa qaybta Koowaad ee Sharci dejinta dalka waana Wakiilada Dadwaynaha.
2. Golaha Wakiiladu wuxuu ka kooban laba iyo sideedtan (82) xubnood oo lagu soo doorto doorasho guud oo toos ah iyo codbixin qarsoodi ah oo xor ah.
3. Afka loo isticmaalayo shaqada iyo doodaha waa Af-Somaali afka labaadna waa af-Carabi, afafka kalena waa la adeegsankaraa markuu Goluhu u baahdo.
4. Xarunta Golaha Wakiiladu waa magaalo madaxda dalka ee Hargaysa.
5. Astaanta Goluhu Waa geed uu hoos yaalo rixle Kitaab fitsan dulaalo.
6. Muddada Goluhu waa shan (5) sano oo ka bilaabma maalinta Maxkamadda Sare Ku dhawaaqdo natiijada kama danbaysta ah.

(Qodobka 3'aad)

Waajibaadka Golaha Wakiilada

Waajibaadka Golaha Wakiiladu waa sidan: -

1. Goluhu wuxuu u xilsaaranyahay dejinta, hubinta, dhawrista sharciyada dalka iyo la xisaabtanka xukuumadda iyo hay'adeheeda.
2. Doorasha Guddomiyaha Golaha Wakiilada iyo ku-xigeenadiisa (1^{aad} iyo 2^{aad}).
3. Dejinta Xeer- hoosaadka Golaha iyo Ansixintiisa.
4. Ansixinta miisaaniyad sannadeedka iyo xisaab-xidhkeeda.
5. Ansixinta ama diidmada Wasiirrada, wasiir ku-xigeenada iyo madaxda kale ee qaranka.

6. Ansixinta ama diidmada madaxda hay'adaha dawladda ee madaxa bannaan oo ay ka mid yihiin.
  - Xeer-Ilaalinta Guud.
  - Hay'adda Shaqaalaha Dawladda.
  - Hanti dhowraha Guud.
  - Baanka Dhexe.
7. Ansixinta Xeerarka Hay'ad kasta oo madax -bannaan ama qaran oo la dhisayo ama dhisan.
8. Ansixinta madaxda sare ee dawladda ee Xeer Golaha Wakiilada ka soo baxay Jideeyey.
9. Magcaabidda guddiyo baadha Dhacdooyinka ka yimaada hay'adaha dawladda haddii loo baahdo.
10. Ansixinta heshiisyada caalamiga ah iyo heshiisyada kale ee dalka u keenaya culays maaliyadeed oo aan miisaaniyadda ku soo aroorin, ee ay xukuumaddu la gasho dawladda kale iyo shirkadaha caalamiga ah ama waddaniga ah.
11. Ansixinta mashruuc sharci ee ay soo gudbiso Xukuumaddu, Guurtidu ama ay keenaan mudanayaal Golaha ka tirsan,
12. kala qaybgalka Golaha Guurtida fadhiyayada Dastuurku jideeyey.
13. Golaha wakiiladu wuxuu u gudbinayaa Golaha Xukuumadda talooyin iyo tilmaamo ku saabsan hogaaminta iyo siyaasadda Guud ee dalka.
14. Guddiyadda Golaha wakiiladu waxay awood u leeyihiin in ay wasiiradda ama madaxda hay'addaha dawladda ama madaxda sare ee kale ee qaranka ee hawshoodu khuseyso ay wax ka weydiiyaan gudashada

xilkooda, xogta ay helaan iyo soojeedintoodana Golaha ay hor keenaan.

15. Goluhu wuxuu awood u leeyahay jidaynta cashuuraha dalka iyo tallaabooyinka kale ee kor loogu qaadayo dakhliga.

16. Waxa kale oo Goluhu awood u leeyahay dhammaan awoodaha uu siiyey Dastuurka iyo xeerarka kale ee dalka.

(Qodobka 4,aad)

Waayidda Xubinnimada Golaha Wakiilada

Xubinimada Golaha waxaa lagu waayi karaa sida soo socota:-

1. Geeri
2. Istaqaalad qoraal ah, Golahuna ka oggolaaday.
3. Ka maqnaansho Golaha labatan (20) fadhi oo isku Xiga idin la'aan'
4. Xil gudasho la'aan joogta ah sida:-
  - b. Xiskiisa oo wax u dhinmaan (waalli taas oo loo baahan yahay inay soo caddeeyaan guddi dhakhaatiir ah oo la aqoonsanyahay).
  - t. Caafimaad darro joogto ah ama awood beelid uusan xilka la gudan Karin, taas oo ay soo caddaynayaan guddi dhakhaatiir ah la aqoonsanyahay.
5. Xukun ciqaabeed kama dambays ah, sida ku cad Dastuurka.

(Qodobka 5'aad)

Buuxinta Jagada Golaha Wakiilada

Haddii ay bannaanaato jago xubin ka mid ah Golaha Wakiilada waxaa loo soo buuxinayaa si waafaqsan Xeerka-doorashada Golaha Wakiilada.

(Qodobka 6,aad)

Nabad -gelyada Madasha Shirka

1. Dhawrista nabad-gelyada Golaha waxaa u xil saaran Guddomiyaha Golaha oo markii loo baahdo adeegsan kara hawl-wadeenna da nabadgelyadda.
2. Waxaa reeban in qofna la soo galo hub madasha shirka Golaha Wakiilada ama Xafiisyada Golaha qofkii la soo gala waxaa laga qaadayaa tallaabo shrciga waafaqsan
3. Ciidadamada nabad-gelyadu ma soo geli karaan madasha shirka xafiisyada Golaha wakiilada haddii aan Guddomiyuhu dalban.
4. cidda ka baxsan xubnaha Golaha Wakiiladu ma soo geli karto Madasha Shirka iyo xafiisyada Golaha haddii aan loo ogolaan.
5. Xubnaha Golaha iyo goobjoogayaashu waa inay damiyaan Mobilada (Telefoonda Gacanta) iyo qalab kasta oo carqaladayn kara is maqalka fadhiga Golaha, mana bannaana in lagu cabbo Sigaar, laguna cuno Qaad ama cunto.

(Qodobka 7'aad)

Dadka loo Ogolaaday Fadhiga

1. Dadka loo ogolaaday inay dhegaystaan madasha shirka waxay fadhiisanayaan Meesha loo cayimay iyaga oo aamusan, looma ogola inay Muujiyaan astaamo ogolaansho ama diidmo midna.

2. Shaqaalaha Goluhu iyagoo fulinaaya amarka Guddomiyaha waxay si deg’deg ah uga saarayaan madasha shirka cidda khilaafta nidaamka shirka.
3. Dhegaystihii gaysta aflagaado wax u dhimaysa sharafta Golaha wakiilada ama xubin ka mid ah mudanayaasha waxaa lagu xidhayaa amarka guddomiyaha, waxaana lagu wareejinayaa ciidanka booliiska si tallabada ku habboon looga qaado.

(Qodobka 8’aad)

Kalfadhiyada Golaha Wakiilada

1. Sida ku cad qodobka 46aad ee Dastuurka Goluhu wuxuu yeelanayaa saddex kal-fadhi oo caadi ah Sannadkiiba oo gaadhaya muddo siddeed iyo labaatan (28) Todobaad ah. Labadii kal -fadhi waxaa u dhexaynaya ugu yaraan afar (4) todobaad ugu badnaan sided (8) todobaad oo ah Fasax.
2. Kal-fadhiga aan caadiga ahayn ee Golaha Wakiiladu wuxuu ku qabsoomi karaan: -
  - b . Codsii ka yimaada Madaxweynaha JSL.
  - t . Guddoomiyaha Golaha Wakiilada oo isagu isugu yeedha.
  - j . saddex meelood oo meel (1/3) tirada xubnaha Golaha Wakiilada oo qoraal ku codsada.
3. Kal-fadhigiisa ugu horreeya waxa Golaha Wakiiladu ku ansaxinyaan Xeer-hoosaadkiisa waxaanu ku dhisanayaa guddi hoosaadyo inta uu baahdo.
4. Khudbadda qaranka waxaa jedinay Madaxwaynaha kal-fadhiga ugu horeeya sannad walba waxcaanay ka warbixinaysaa:- Siyaasadda, Barnaamijyada dawladda, dhaqaalaha, xaaladda lacageed xaaladaha nabadsgelyada dalka iyo waxqabadkii xukuumadda ee sannadkii dhammaaday.

(Qodobka 9'aad)

Hawlaha Fadhiyada

1. Fadhi kasta marka la khriyo Aayadaha Quranka Kariimka ah waxay hawshu kusocnaysa sida ajandaha lagu diyariyay.
2. Mudnaanta koowaad waxaa leh qodobka aan ajandaha ku jirin sida, soojedinta Gudoomiyaha, Qoraalada soogadhay Golaha, codsiyada, ogaysiinta soojeedinada (motions)
3. Jawaabihii kasooo noqday su'aalihii lawaydiyay xukuumada.
4. Intaas kadib waxa labilabayaa qodobada ajandaha sida ay u kala horeeyan, haddii aan Gudoomiyaha Goluhu sikale usoo jedin

(Qodobka 10'aad)

Fadhiga ugu horreeya ee Golaha Wakiilada Cusub.

1. Fadhiga ugu horeeya ee golaha Wakiilada cusub waa fadhi gaar ah wuxuuna qabsoomayaa maalinta madaxwaynuhu u mudeeyo, sodon (30) maalmood gudahood laga bilaabo malintii ay maxkamada sare ku dhawaaqday natijada doorashada ama malinta shan iyo afartanaad (45) oo xubnaha Golaha cusubi iskood isugu yimaadan, kana soo qaybgalan fadhigaas sadex meeloodow laba meelood (2/3) ugu yaraan tirada guud ee xubnaha Golaha Wakiilada ee cusub.
2. Waxaa Fadhiga xubnaha golaha Wakiilada ee cusub furaya Gudoomiyaha maxkamada sare, oo is la markaana dhaarinaya xubnaha Golaha wakiilada ee cusub
3. Shirkaas waxa gudoominaya dhaarta kadib mudanaha ugu da'da weyn xubnaha golaha cusub waxaana lagu

dooranayaa isla fadhiga malintaas Gudoomiye iyo laba Gudoomiye ku-xigeen (G/X1aad iyo G/X2aad).

(Qodabka 11'aad)

Dhaarta

Xubin kasta oo ka mid ah mudanayaasha Golaha Wakiilada inta aanuu xilka qaban waxa uu maraya/maraysaa dhaarta ku xusan qodabka 129' aad ee Dastuurka Qaranka oo ah sidan

(Waxaan Illaahay ugu dhaartay inaan u noqonayo Daacad diintayda Islaamka ah, Dalkayga Soomaaliland, Dadkiisana ku Maamulayo Sinnaan iyo cadaalad).

(Qodabka 12'aad)

Hannaanka Doorashada Gudoomiyaha & Labada Gudoomiye-xigeen

1. Xubnaha u sharaxan jagooyinka Gudoomiyaha ama Gudoomiye ku-Xigeenada (G/X1aad iyo (G/X2aad) waa inay codsigooda ugu soo gudbiyaan guddonka shirka qoraal ahaan, kaas oo ay ku cadaynayaan musharaxnimadooda iyo mid kasta jagada uu u tartamayo.
2. Musharaxiinta u tartamaya Guddoomiyaha iyo ka-xigeenada Golaha cusub jago kasta waa inaanay ka badnayn saddex (3) xubnood oo ku yimaada soo jeedinta mudanayaasha saddexda xisbi qaran oo si dimuqraadi ah ugu soo tartamay xisbiyada dhexdooda.
3. Hannaanka doorashada Guddoomiyaha iyo ku-xigeenadu waa gacan taag wuxuuna codkaasi ku ansaxayaa haldheeri (aqlabiyada fudud).
4. Ugu horrayn waxaa loo codaynayaa Gudoomiyaha Golaha cusub, natiijadana waxaa ku dhawaaqaya Gudoomiyaha Shirka.

5. Marka la doorto Guddoomiyaha Golaha ee cusub ,hogaaminta fadhiga Golaha waxa la wareegaya Guddoomiyaha Golaha, isaga ayaana hagaya u codaynta Gudoomiye-xigeenada 1'aad iyo 2'aad isla fadhigaas.

(Qodobka 13'aad)

Fadhiyada Golaha

1. Fadhiyada Goluhu waa kuwo furan ama xidhan. Fadhiga goluhu wuxuu ku ansaxayaa markay madasha fadhiyaan tirade guud ee Golaha badhkeed, oo lagu daray hal ama in ka badan marka laga reebo kuraasta bannaanshahooda la baahiyey.
2. Go'aamada Goluhu waxay ku ansaxayaan haldheeri (aqlabiyad fudud) marka laga reebo, arrimaha Dastuurka ama xeer-hoosaadka Goluhu aqlabiyad kale u jideeyey.
3. Fadhiyada Goluhu waxay noqon karaan qaar xidhan marka shir-gudoonku go'aansado in xaalad ka mid ah xaaladaha soo socda laga doodayo: -
  - b- Dood la xidhiidha nabadgelyada heer qaran.
  - t. Khilaaf ka dhex oogma Golaha dhexdiisa ama Golayaasha dhexdooda.
  - j. Arrin la xidhiidha anshaxa oo Guddida joogtadu baadhitaan ka dib u bandhigtay shir-guddoonkuna u arkay in xal u raadin teedu ku haboon tahay go'aan Golaha ka soo baxa.
  - x. marka toban iyo Kow (11) mudane soo jeediyaan qoraal ah soo gaadhsiyaan shir-godoonka goluhuna ka ogolaado.,
  - kh. Markay shir-gudoonku la haboonaato goluhuna ka ogolaado

4. Fadhiyada kale waa kuwo furan waxaana loo ogo' yahay dhegaystayaal, sida saxaafadda, dadwaynaha iyo marti sharaf kale iyaga oo fadhiisan doona goob loo cayimay.

5. Dib-udhigidda fadhigu wuxuu ku ansaxayaa aqlabiyad fudud waxaana dib loo dhigi karaa ugu badnaan todoba (7) maalmood.

6. Wasiirada iyo Wasiir-ku-xgeenada waxaa ku waajib ah in ay ka qayb galaan fadhiyada Golaha Wakiilada iyo guddiyadiisa haddii qoraal lagaga codsado sidaa, waxayna xaq uleeyihiin inay ka qayb qaataan doodaha, hase yeeshee xaq uma laha codayn, sidoo kale Madaxweynaha waxaa bannaan in uu u wakiisho ku -xigeenkiisa ama wasiir ka qayb galka fadhiyada Golaha Wakiilada.

7. Mudanuhu wuxuu codsan karaa wax- ka bedelka ajandaha hawl-maalmeedka isaga oo qoraal ugu gudbinaaya Shir-guudonka. Guddomiyaha Golahu wuxuu u soo bandhigayaa arrintaas Golaha si loogu taageero aqlabiyad fudud.

8. Fadhiyada guddiyada waxa kale oo isgu yeedhi kara Guddomiyaha Wakiilada marka lagu wargeliyo qabsoomi la'aanta Shirka Guddiga.

9. Baarlamaanku (Guurtida & Wakiilada) wuxuu yeelanayaa fadhiyo wadajir sida Dastuurku Qeexayo.

(Qodobka 14'aad)

Xilka Guddomiyaha Golaha Wakiilada

1. Gudoomiyuhu wuxuu furayaa, xidhayaana fadhiyada, wuxuu sheegayaa saacadaha iyo ajandaha fadhiga soo socda, isaga oo af-ahaana ku wargelinaya Xubnaha Golaha Wakiilada.

2. Gudomiyaha Golaha Wakiilada wuxuu mas'uul ka yahay fulinta iyo ku dhaqanka Xeer-hoosaadka, ilaalinta nidaamka Golaha iyo habsami u socodka hawlaha Golaha oo dhan.
3. Gudoomiyuhu wuxuu hadalka u qaybiyaa Mudanayaasha, wuxuu hogaamiyaa doodda wuxuu soo jeedinaya su, aalaha, wuxuu nidaamiyaa habka codaynta, wuxuuna ku dhawaaqaa natiijadooda.
4. Gudoomiyuhu wuxuu kormeerayaa shaqada Golaha iyo hawl-maalmeedka ay qabtaan xoghayntu.
5. Gudomiyuhu wuxuu matala, kuna hadlaa magaca Golaha Wakiilada. Wuxuu xidhiidhiyaa Golaha iyo baarlamaannada adduunka ee dhigiisa ah.
6. Haddii Gudoomiyuhu heshiis caalami ah soo galo, wuxu Goluhu ku ansixinayaa heshiiskaas cod hal dheeri ah (aqlabiyad fudud).
7. Gudoomiyuhu wuxuu saxeexaa heshiisyada caalamiga ah ee Goluhu La galayo baarlamaannada adduunka ee dhigiisa ah.
8. Gudomiyuhu wuxuu dhaariyaa Xoghayaha Guud, Ku-xigeenkiisa iyo la taliyayaasha.
9. Gudomiyuhu Wuxuu saxeexaa go'aamada Golaha iyo waraaqaha kale ee rasmiga ah. Marka uu maqanyahay ama uu buko waxaa saxeexaya Gudomiye ku-xigeenka 1aad ee Golaha marka labaduba maqan yihiina waxaa saxeexaya Gudomiye Ku-xigeenka 2aad ee Golaha.
10. Gudoomiyuhu wuxuu iska leeyahay furista Golaha marka kooramku buuxsamo, iyo xidhitaankiisa haddaan Golaha soo jeedin kale ka iman.
11. Gudomiyuhu wuxuu ahaanayaa mid u dhex ah mudaneyaasha marka laga reebo xaalada codkiisa loo baahdo.

(Qodobka 15'aad)

Xilka Gudoomiye Ku-xigeenada

1 Gudomiyaha Goluhu markuu maqan yahay ama aanu qaban Karin xilkiisa sabab kasta ha ahaatee waxaa dhammaan hawshaa fulinya Gudomiye-ku-xigeenka 1'aad, hadduu isna maqnaado waxaa xilka gudoominta la wareegaya Gudoomiye ku-xigeenka 2'aad ee Golaha Wakiilada.

2 Gudoomiye ku-xigeenadu waxay qabtaan xil kasta oo gudoomiyuhu u igmado.

(Qodobka 16'aad)

Xil waayida Gudoomiyaha & Ku-xigeenadiisa

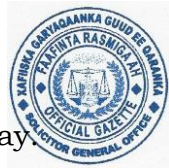
1. waxaa xubin kasta oo Shir- guddoonka ka mid ah waxa xilka lagaga qaadi karaa marka ay soo jeediyaan todoba iyo labaatan (27)Xubnood, shan iyo konton(55) xubnoodna u codeeyaan xil ka qaadistooda, marka laga reebo xubnaha banaanaashahooda la baahiyey.Waxaa Shir guddoonka waajib ku ah marka mudanayaasha tiradoodu kor ku xusan tahay ay qoraal ugu keenaan soo jeedintatooda inay codayn u mudeeyaan iyaga oo u qabanaya muddo aan ka badnayn saddex maalmood (3) oo shaqo, kana yarayn afar iyo labaatan (24) saacadood.

2. Marka loo codaynayo xil ka qaadista saddexda Xubnood waxaa fadhigaas gudoominaya mudanaha ugu da'da wayn Golaha.

3- Waxa kale oo gudoomiyaha ama ku-xigeenadiisu ku waayi karaan xilka arrimaha soo socda: -

b. Geeri

- t. Istiqaalo qoraal ah Goluhuna Ka ogolaaday.
- j. Maqnaansho cudurdaar la'aan ah oo gaadhaysa soddon (30) maalmood oo shaqo.
4. xil gudasho la'aan joogta ah sida:-
- b- Xiskiisa oo ay wax u dhinmaan (Waalli) taas oo ay caddeeyaan guddi dhakhaatiir ah oo la aqoonsan yahay.
- t- Caafimaad darro joogta ah ama awood beelid uusan xilka gudan Karin, oo ay caddeeyaan guddi dhakhaatiir ah oo la aqoon san yahay.
- J. Xukun ciqaabeed kama dambays ah oo ku dhaca, sida Dastuurka waafaqsan.
5. Marka ay Guddoomiyaha ama mid ka mid ah ku-xigeenadiisu ay waayaan xilka, waxaa lagu dooranayaa Gudoomiye cusub ama ku xigeen cusub muddo shan iyo toban (15) maalmood gudahood ah, iyada oo loo raacaayo qodobka 44^{aad} ee Dastuurka iyo xeer-hosaadka Golaha.
6. Haddii wakhtigaa Guddoomiyaha ama ku-xigeen waayay xilka, Goluhuna fasax ku jiro xubinta cusub ee shir-gudoonka waxa la dooranayaa kadib marka uu bilowdo kal fadhiga ugu horeeya.
7. Haddii Gudoomiye ku-xigeendu (G/X 1aad & G/X2aad) isu sharaxaan xilka Gudoomiyaha markay bannaanaato, waa in ay u soo gudbiyaan iscasilaad Gudomiyaha fadhiga, Goluhuna Ka ogolaado.

(Qodobka 17'aad)

Awoodda Shir-gudoonka

Awoodda shir-gudoonka waxaa cadaynaya Dastuurka iyo xeer-hoossaka waxaa kale oo ka mid ah awoodahooda.

1. Inay u soo diyaariyaan miisaaniyadda Golaha iyaga oo kala tashanaya Guddiga Dhaqaalaha ee Golaha Wakiilada.

2. inay u xulaan saraakiisha gudan kara xilka jagooyinkan: -

j. Xog-haye guud

k. Ku-xigeenka Xog-hayaha Guud iyo shaqaalaha kale ee Golaha.

i. La-taliyaha Sharciga

m. iyo la taliyeyaasha kale ee Dastuurku jideeyey.

3. In ay u magcaabaan xubno ka tirsan Golaha Wakiilada hawlo dalka debediisa, ama gudahiisa ah marka loo baahdo. Shir-gudoonku wuxuu xidhiidh la yeelan karaa Shir-gudoonada dhigiisa ah ee ka jira dalalka shisheeyaha ah.

4. Hawlaha ku saabsan xidhiidhka dalka dibadiisa iyo gudahiisaba waxa hogaaminaya xubinta uu shir gudoonku u garto.

5. Soo diyaarinta anjandaha kal-fadhi kasta ee Golaha Wakiilada.

6. Xubnaha Shir-gudoonka kama wada maqnaan karaan fadhi-shaqo oo Goluhu leeyahay haddii aanay ku war-gelin Golaha fadhiga maalinta hore.

7. Awooda Shir-gudoonka waxa ka mid ah dagaalinta, darajo hoos u dhigga kala bedelka iyo shaqo ka joojinta shaqaalaha Golaha, markay sidaa ugu muuqato shir-gudoonka ama ay xoghayaha guud ka helaan soo jeedin.

(Qodobka 18'aad)

Gudiyadda Golaha

1. Golaha Wakiilada isaga oo xilkiisa u gudanaya si waafaqsan Dastuurka waxa uu yeelanayaa Guddi hoosaadyo joogto ah iyo kuwo gaar ah, kuwaas oo ka koobnaan doona: -

1. **Guddiga joogtada ah iyo Anshaxa**
2. **Guddida dhaqaalaha, maaliyada iyo ganacsiga.**
3. **Guddiga arrimaha bulshada iyo diinta**
4. **Guddiga arrimaha deegaanka, xoolaha, beeraha iyo khayraadka dabiiciga.**
5. **Guddiga arrimaha gudaha nabadgalyada iyo difaaca.**
6. **Guddiga siyaasada arrimaha debedda, iskaashiga caalamiga ah iyo qorshaynta qaranka.**
7. **Guddiga dastuurka, garsoorka, cadaalada iyo xuquuqal-insaanka.**
8. **Guddiga ilaalinta iyo Daryeelka Hantida Qaranka.**

2. Waxaa xubanaha guddiyada xilka xulistooda iska leh shir-guddoonka, iyaga oo tixgalinaya aqoontooda cilmiyeed iyo waayo aragnimada ay xubnuhu leeyihiin hawlaha loo xilsaarayo.

3. Guddi hoosaad kasta waxay ka koobnaanaysaa ugu yaraan toddoba (7) xubnood marka laga reebo guddiga joogtada ah oo ka kooban toddoba iyo toban (17) xubnood.

4. Muddada xilka Guddi kasta waxay ku ekaadeonta ugu yaraan hal sano

5. Xubanaha Guddida layskuma shaandheyn karo sanadka u horeeya iyo ka u danbeeya ee muddada Golaha Wakiilada mana bannaana in xubnaha Guddi dhammaantood la wada baddelo mar kaliya.

6. Haddii muddada Guddiyada eek u xusan faqrada afraad (4) Guddi shaqayn weydo shir-gudoonka ayaa badalaya ama isku shaandhaynaya.

7. Haddii baahiyi keento in xubin ama laba xubnood oo Guddi ku jira looga baahdo Guddi kale waa lagu dari karaa.

(Qodobka 19'aad)

Guddihoosaadyada Gaarka ah

1. Goluhu wuxuu yeelanayaa Guddiyo gaar ah (AD HOC COMMITTEE) waxaanay jirayaan inta hawsha loo magacaabay socoto.

2. Guddiyada gaarka ah waxa xilka xulistooda iska leh shirgudoonka.

(Qodobka 20'aad)

Xilka Guddihoosaadyada Golaha

1. La socodka maamulka xukuumadda iyo hay'adaha dawladda ee madaxa banaan, Wakaaladaha, iyo shirkadaha dawladda ee ay guddi walba isku shaqada yihiin.

2. Waxa Guddi walba shir-gudoonka Goluhu u gudbinayaan xeerarka khuseeya hawlhooda inta aan la

hor keenin Golaha iyada oo loo qabanayo muddo ay ku keenaan talobixintooda

3. Xubnaha Guddi kasta waxa iskugu yeedhi kara Guddoomiyaha Guddiga, haddii uu maqanyahayna Xog-hayaha Guddida.

4. Guddi kasta waxay iska sii dhex dooran karaan guddi-hoosaadyo.

5. Dhammaan Guddiyada Golaha bud-dhigga u ah xil gudashadoodu waa wada tashi waxaanay ku go'aan qaadanayaan aqlabiyad fudud.

6. Guddi kasta waxay Golaha usoo gudbinayaan War bixin, talo soojeedin mashruuc sharci oo la xidhiidha shaqadooda iyaga oo qoraal ahaan ugu soo gudbinaya shir-guddoonka Golaha wakiilada.

7. Guddiyada Golaha Wakiilada waajibaadkooda iyo shaqadooda waxa lagu caddeynayaa lifaaq la socda xeer-hoosaadka oo Golaha loo hor keeno si waafaqsan Dastuurka.

8. Xubnaha Guddiyadu waxay leeyihiin Gunno hawleed iyo adeegyada kale ee hawshooda looga maarmi waayo

9. Shaqada Golaha Wakiilada waxaa saldhig u ah hawlaha ay qabtaan guddi-hoosaadyadu waxaanay noqonaysaa shaqo maalimeedkooda gaarka ah Arbacada iyo Khamiista. Guddiyadu way shaqayn karaan maalimaha shaqo iyo fasaxyadaba haddii loo baahdo.

10. Guddihoosaad kasta waxay sameysanaysaa barnaamijkeeda shaqo.

11. Guddihoosaadyada Goluhu way shaqayn karaan haddii loo baahdo muddada Goluhu fasaxa ku jiro.

12. Guddi kasta waxay iska dhex dooranayaan Guddoomiye iyo Xoghaye. Shir gudoonku wuxuu Guddi kasta u magacaabayaa xoghayn ka kaalmaysa arrimaha ay u xil saran yihiin.

(Qodobka 21'aad)

Guddiga joogtada ah

1. Tirada Guddiga joogtada ahi waa toddoba iyo toban (17) xubnood
2. Marka ay kulmaan labada Guddi joogto ee Baarlamaanka tirada Guddiga joogtada ahi waxay noqonaysaa toddoba iyo labaatan (27) xubnood oo kala ah: -
  - i. Toddoba iyo toban (17) xubnood oo ah Guddiga Joogtada ah.
  - ii. Toddoba (7) xubnood oo Guddoomiyayaasha guddi-hoosaayada ah
  - iii. Saddex (3) Xubnood oo Shirgudoonka ah.

(Qodobka 22'aad)

Xilka Guddiga joogtada ah

Guddiga joogtada ah waxaa Xilkeedu yahay sidan: -

1. Guddiga Joogtada ah waxaa soo magacaabaya shir-Guddoonka Goluhuna wuxuu ku ansixinayaa cod hal-dheeri ah (aqlabiyad fudud).
2. Guddiga joogtadu waa in uu ugu yaraan kamid noqdaa hal mudane (1) oo Garyaqaan ah haddii la heli karo..
3. Guddiga joogtadu wuxuu awood u leeyahay muddada jiritaanka Golaha inuu soo jeediyo wax ka beddelka ama wax ku kor-dhinta xeer hoosaadka Golaha iyo fasiraadda qodobbada xeer-hoosaad.

4. Guddiga joogtadu waxay u xilsaaran yihiin anshax marinta mudanayaasha.
5. Guddiga joogtada waxay u xil saran yihiin wixii ka yimaada is qabad iyo tarjumada xeer-hoosaadka iyaga oo la tashanaya La-taliyaha sharciga ee Golaha.
6. Guddiga joogtada ahi waxa ay u xil saaran yihiin in ay ku sameeyaan xaqiijin xaaladda burin karta xubin nimada mudanaha iyo wixii ka hor imanaya masuuliyadda uu xambaarsan yahay Mudanuhu.
7. Guddida joogtada ah waxa u banaan in ay ugudbiyaan shir-gudoonka arrimaha loo xil-saaray ee waafaqsan xeer-hoosaadka haddii ay go'aan ka gaadhista uga maarmi waayaan.
8. Guddiga joogtada ahi waxa ay eegayaan talooyina kasoo jeediyaan, dacwadaha Shirgudoonku kasoo gudbiyaan mudanayaasha.
9. Guddiga joogtada ahi waxa ay u xil saran yihiin cabashooyinka arrimaha khuseeya shaqaalaha iyo sharciga shaqaalaha Golaha.
10. Guddiga joogtadu waxay hawlaha Golaha sii wadayaan inta Goluhu fasaxa ku jiro.
11. Guddida joogtadu waxay go'aan ka gaadhaysaa cabashooyinka ay uga soo gudbiyaan mudanayaashu shir-gudoonka ama mudane kale waxaana mudanaha la siinayaa xaal-marin ku haboon marka gefku caddaado.

(Qodobka 23'aad)

Xoghaynta Golaha

Goluhu wuxuu yeelanayaa Xoghayn ka kaalmaysa Shir-guddoonka hawlaha xafiiska, arrimaha maaliyada iyo shirarka.

1. Xoghayntu waxa ay ka kooban tahay, Xoghayaha Guud iyo ku-xigeenkiisa, agaasime waaxeedyo inta loo baahdo iyo shaqaalaha kale ee Golaha.
2. Iyada oo qodobka 52'aad ee Dastuurka sidiisa loogu dhaqmayo Xog-hayaha guud ayaa soo jeedinaya dalacsiinta, derajo hoos udhiga, kala badalka iyo shaqo ka joojinta shaqaalaha Golaha waxaana go'aan ka gaadhaya shir-gudoonka, wixii rafcaan ah ee la xidhiidha. Cabashada shaqaalaha waxay u gudbinayaan gudida joogtada ah oo awood u leh dib-u-eegista cabashada shaqaalaha.
3. Xoghaynta Goluhu waxay ku hawlgalayaan una cuskanayaan gudashada xilkooda tilmaamaha (Directives) iyo awaamiirta Gudoomiyaha iyo ku-xigeenadiisa
4. Xoghaynta waxa waajib ku ah in xubin ama xubno ka tirsani ay ka qaybgalaan shir kasta oo u qabsooma Golaha Wakiilada, si ay u diiwaangeliyaan doodadaha isweydiinaha, go'aamada Goluhu gaadho, iyo hadal qoraalka (minutes). Anjende kasta oo doodiisu dhamaatay waa in qoraal ahaan ama maqal iyo muuqaal ahaan loogu kaydiyaa Xasuuus dhowrka (Archives) Golaha, mudanayaashuna helaan nuqulo hadal-qoraalka ah iyada oo ay la socdaan magacyada ka qayb galay dooda. Way dhici kartaa fadhiyada ay albaabadu u xidhan yihiin in aan hadal qoraal laga reebin.
5. Xoghaynta Golaha waxa xil ka saran yahay xafidaada hantida Golaha, dhukumentiyada iyo qoraalada la xidhiidha Golaha, isla markaana waxa masuuliyad gaar ahi ka saaran tahay inay ilaaliyaan wax allaale wixii Shir-gudoonku u aqoonsado (SIR) cidii faafinaysa mutaysato ciqaab sharciyeed.
6. Si loo sugo kala madax-bannaanida waaxaha dawlada, xoghaynta iyo shaqaalaha kale ee Golaha

Wakiiladu, xuquuqdooda iyo waajibaadkooda waxa nidaaminaya xeer No. 15 ee 26/02/2000 xeerka shaqaalaha Golaha wakiilada.

(Qodobka 24'aad)

Xilka Xoghaynta Guud

Xogahayaha guud waxa uu u xilsaaran yahay: -

1. Ogeysiinta mudanayaasha wakhtiyada shirarka Golaha isaga oo qoraal ugu gudbinaya marka Shir-gudoonka oggolaado.
2. Diiwaangelinta codsiyada mudanayaasha raba inay hadlaan.
3. Hubinta tirada codadka la bixiyay iyo arrimaha kale ee Goluhu go'aan ka gaadhay.
4. Akhrinta qoraalada lasoo jeediyay marka shir-gudoonku oggolaado sida xaadirinta mudanayaasha iyo hubinta inaan wax laga bedelin hadal qoraalka (minutes).
5. Hubinta go'aamada Goluhu soo saaray ay si sax ah u diiwaangalaan uguna saxeexo Guddomiyaha Golaha Wakiilada.
6. Xoghayntu waxay u xilsaaran tahay gudashada shaqadii kale ee shir-gudoonku u igmado.
7. Marka Xoghayaha guud maqan yahay waxa xilkiisa sii haynaya ku-xigeenkiisa

(Qodobka 25'aad)

Xuquuqda iyo hab maamuska Xubinta Golaha Wakiilada

1. Dhowrsanaanta iyo xuquuqda xubinta Golaha Wakiilada waa sida ku xusan qodobka 49'aad ee Dastuurka JSL

2. Xuquuqda mushahar iyo gunno ee xubinta Golaha Wakiiladu waxa ay ka bilaabmaysaa maalinta Maxkamada Sare ku dhawaaqdo natiijada kama danbeysta ah ee doorashada Golaha Wakiilada cusub.
3. Faahfaahinta qadarka mushahar, Gunno iyo xuquuqaha kale sida: daryeelka caafimaadka, aqoon kor u qaadista mudanaha iwm waxay ku cadaan doonta miisaaniyadda Golaha Wakiilada inta laga curinayo Xeer sida ku cad qodobka 47'aad ee Dastuurka.
4. Mudanuhu wuxuu xaq u leeyahay in uu ka helo xurmayn iyo maamuus dhamaystiran xafiisyada waaxaha fulinta iyo garsoorka, iyo hay'adaha kale ee dawlada heer qaran, gobol iyo degmo gaar ahaan ciidamada iyo hay'adaha samafalka caalamiga ah ee ku sugan dalka.
5. Mudanaha deegaan kasta oo uu tago waa inay siiyaan hab maamuus madaxda deegaan-kaasi wixii warbixin ah ee uu ubaahdana lagu siiyo si xurmo leh
6. Mudanuhu wuxuu xaq u leeyahay in lagala tashado arrimaha deegaanka laga soo doortay khuseeya oo dhan, loona tixgeliyo ra-yigiisa
7. Lama baadhi karo mudanaha gaadhigiisa gurigiisa iyo naftiisaba hadii aan ogolaansho laga helin Golaha.
8. Mudanaha tallaabo lagama qaadi karo haddii aan lagu qaban isagoo faraha kula jira dambi aan cigaabtiisu ka yarayn saddex (3) Sanno, sida ku cad qodobka 49aad ee Dastuurka Qaranka, iyadoo ay waajib tahay in ogeysiis la siiyo Golaha Wakiilada si degdeg ah.

(Qodobka 26'aad)

Anshaxmarinta Mudanaha

1. Mudanaha waxa waajibaadkiisa gudanaya, isaga oo u hogaansamaya Dastuurka, shuruucda dalka, Xeer-

hoosaadka Golaha Wakiilada, ammarada sharciga ah ee Shir-godoonka Golaha Wakiilada.

2. Mudanaha ku kaca xad-gudub, iyada oo la tix gelinayo xad-gudubku inta uu leegyahay waxa la marinayaa tallaabooyinka anshaxeed ee qodobka soo socda ku xusan.

(Qodobka 27'aad)

Noocyada Anshaxmarinta mudanayaasha

Tallaabooyinka anshaxeed ee mudanaha lagu qaadi karaawaa kuwan soo socda: -

b-digniin afeed.

t- hadal ka joojin.

J- ka saarid madasha shirka inta shirku socdo.

x- diginin qoraala ah.

kh. Ka joojin fadhiyada Golaha iyo Guddiyadiisa saddex (3) maalmood.

1. Digniin afeed, hadal ka joojin iyo ka saarista madasha waxa awood u leh shir-gudoonka.
2. Digniinta qoraalka ah waxa bixin kara Guddoomiyaha Golaha Wakiilada isaga oo dhegaystey guddida joogtada ah.

(Qodobka 28'aad)

Digniinta Afeed.

Digniinta afeed waxa lagu qaadi karaa mudanihii carqaladeeya habsami u socodka fadhiyada Golaha iyo Guddiyadiisa, dhawri waaya saacadaha Golaha iyo Guddiyadiisa sheekaysi iyo dhaq-dhaqaaq sabab la'aan ah

la yimaada, ama ku soo gala isla markaana ku jooga qolka shirka muuqaal wax-yeelaynaya haybadda Golaha.

(Qodobka 29'aad)

Digniinta Qoraalka ah.

Digniinta qoraalka ah waxaa lagu qaadi karaa mudanihii:

-

b) Isaga oo diginin afeed qaba, haddana weli ku sii socda isla falkii hore looga digay.

t) U hogaansami waaya awaamiirta uu soo saaro Gudoomiyaha Golahu.

j) Af-lagaado badheedh ah u geysta Shir-gudoonka ama mudanayaasha Golaha.

x) Badheedh u la soo gala hub madasha shirka.

(Qodobka 30'aad)

Hadalka ka joojin.

Hadalka waxaa laga joojin karaa Mudanihii ka weecda arrinta doodu ka furan tahay ee weli ku sii adkaysta, isaga oo la xasuusiyey inuu mawduuca ku laabto.

(Qodobka 31'aad)

Ka Saarista Madasha Shirka.

Madasha shirka waxa laga saari karaa mudanihii ku hadla erayo gef ah ama ku kaca fal uu ku carqaladaynayo habsami u socodka doodaha isaga oo looga digay hadana mar kale ku laabta ama ku kaca falal ka qallafsan kuwii hore.

(Qodobka 32'aad)

Ka Joojinta Fadhiyada.

Mudanaha waxa laga joojin karaa fadhiyada Golaha iyo guddiyadiisa muddo Saddex maalmood ah (3) markuu ku kaco qodobada ku xusan qodobka 31aad.

(Qodobka 33'aad)

Ka Maqnaansha Fadhiyada

1. Mudanuhu kama maqnaan karo fadhiyada Golaha idin la'aan, waana inuu saxeexaa diiwaanka imaatinka mudanayaasha (attendance register).
2. Mudanaha saxeexa diiwaanka imaatinka fadhigana ka maqnaada idin la'aan waxa loo aqoon-sanayaa mudane maqan maalintaas.
3. Mudanuhu waa inuu ka qaataa shi-gudoonka waraaqaha sharciga ah sida, waraaqda fasaxa, shaqada, caafimaadka iwm, waxaana nuqul la siinayaa Guddiga joogtada ah.
4. Hadii xubin ama xubno Golaha Wakiilada ah looga baahdo hawl Golayaasha xukuumadda, guurtida, ama meelo kale oo rasmi ah waxay qoraal ku codsanayaan baahida loo qabo xubintaas ama xubnahaas iyo muddada. Habeen dhexiisana waxaa siinaya hay'adda soo codsatay.
5. Iyada oo ka maqnaanshaha fadhiyada ee ku xusan qodobka 50'aad faqradiisa 5aad ee Dastuurka oo ah ka maqnaansho Labaatan (20) fadhi oo isku xiga idin la'aan, laguna caddayn doono diiwaanka mudanayaashu ku muujiyeen imaantinkooda (attendance register), waxaa fulintaa qodobkaa dastuuriga ah go'aan ka qaadashadiisa iska leh Golaha, ka dib marka Shir-gudoonku soo bandhigo guddiga joogtada ah.

6. Shirgudoonku ma fasixi karo shan iyo toban xubnood (15) wax ka badan kal-fadhi kasta haddaanka duruufi khasbin.

(Qodobka 34'aad)

Hannaanka Doodaha & habsami u socodka fadhiga.

1. Nidaamka maamulka shirku waxa uu saran yahay dhamaan xubnaha Golaha Wakiilada waxayna u igmanayaan shir-gudoonka Golaha, wixii anshax xumo iyo nabadgalyo daro timaada shir-gudoonku wuxuu la kaashan karaa guddiga joogtada ah iyo hawl wadeenada nabad gelyada.
2. Waxaa waajib ah in shir kasta oo Golaha u qabsooma lagu furo Aayadaha Quraanka Kariimka ah, isla markaana shirka socda waqtiyada Salaadu soo gasho shirka la hakiyo ilaa inta mudanayaashu ka tukanayaan.
3. Anjende kasta oo Golaha horyimaada waa in ay mudanayaashu ku helaan qoraal ahaan ugu yaraan 24 saacadood ka hor intaan doodu furmin, wixiise soojeedimo ah ee ka dhasha fadhiga ama loo arko inay muhiim tahay soo hormarintoodu waa laga doodi karaa.
4. Mudanayaasha doonaya inay ka hadlaan agende waa inay magacyadooda ka diiwaangeliyaan Xoghaynta ka hor intaan doodu furmin anjendaha ka dhasha fadhiga ama loo arko inay muhiim tahay soo hormarinta doodiisu waa in ay mudanayaashu magacyadooda ka diiwaan-geliyaan Xog-haynta inta aanay doodu furmin.
5. Mudanuhu markuu dooda isqoro haddii la waayo xiliga xaadirinta, dooda waa laga saarayaa.
6. Ma banana in xubin Golaha ka jeediso hadal iyada oo aan shir-gudoonka ka helin ogolaansho, marka shirgudoonku siiyo hadalka waxa mudanaha waajib

ku ah inuu isgaato codkana gaadhsiiyo dhammaan dadka jooga madasha shirka islamarkaana dhawro asluubta guud kuna ekaado nuxurka mawduuca.

7. Mudane kasta wuxuu codsan karaa amar toosineed (point of order) ama sixitaan (point of correction) isagoon hadalka lahayn ama uu mudane kale wato hadalka.
8. Mudanuhu kama hadli karo arrin ku saabsan isla mawduuca wax ka badan hal mar, marka laga reebo ku noqoshada arrin isaga shaqsi ahaan khuseeya ama la xidhiidha xeer-hoosaadka ama caddayn arrin uusan hore uga hadlin kuna saabsan isla mawduuca.
9. Haddii mudane hadalka qaato ogolaansho la'aan ama mawduuca ka baxo ama hadalka oo laga joojiyay sii wato ama ay ka muuqato doodiisa erayo ku xun asluubta habsami usocodka fadhiga ama gaf ku ah xubin ka mid ah mudanayaasha Golaha, Xog-haynta ama khalkhal galiya dooda shirka, Gudoomiyuhu wuxuu kusoo celinayaa anshaxa habboon.
10. Haddii mudane laba jeer loo digo inuu kusoo noqdo anshaxa habboon mar saddexaadka Gudoomiyuhu wuxuu xaq u leeyahay inuu hadalka ka joojiyo.
11. Haddii mudanuhu amarka shirgudoonka qaadan waayo ama uu sii wato khalkhal galinta shirka ama abuurro meel ka dhac iyo asluub xumo kale, Gudoomiyuhu wuxuu xaq u leeyahay inuu ka saaro fadhiga maalintaas.
12. Haddii mudanuhu amarka ka saarista qaadan waayo waxa Gudoomiyaha u banaan inuu mudanaha shaqada ka joojiyo saddex maalmood, haddii uu mudanuhu kusoo laabto madasha muddada oo aan ka dhammaan waa loo laban-laabayaa ganaaxa.
13. Haddii gafka uu galay mudanuhu uu yahay mid aad u culus waxa loo gudbinayaa arrintiisa Guddiga joogtada ah si ay Golaha ugu soo jeediyaan talaabada ku

- habboon in laga qaado mudanahaas. Haddii eidda abuurtaay khalkhalka iyo dagaalka ay yihiin mudanayaasha Golaha qaarkood waxaa baadhis iyo talo ka soojeedin ku samaynaya Guddida joogtada ah.
14. Haddii dhageystayasha ay yihiin ama gacan ay ku leeyihiin khalkhalkalinta Shirka, waxaa ciidamada nabad gelyada waajib ku ah in ay ka qaadaan taalabo Sharciga waafaqsan.

(Qodobka 35'aad)

Khudbadda Mudanaha.

Waxaa mudanayaasha u bannaan inay Golaha ka jeediyaan khudbad qoran, ama af ah oo qaadanaaya muddo aan ka badanayn soddon (30) daqiiqo haddii shirgudoonku ogolaado.

(Qodobka 36'aad)

Toosin (point of order) ama Sixi taan (point of correction)

1. Mudane kastaa wuxuu codsan karaa toosin (point of order) ama sixitaan (point of correction) isaga oo aan hadalka lahayn mudane, kalena wato hadalka.
2. Gudoomiyuhu wuxu siinayaa hadalka mudane codsaday toosin ama sixitaan
3. Marka la siiyo hadalka mudanayaasha codsaday wax toosinta ama sixitaanka, waxa laga rabaa in uu si toos ah u abaaro ujeedada, si koobana u tilmaamo arrinta uu codsaday.
4. Toosinta ama sixitaanka mudanuhu kama bixi karo wax ka baxsan nuxurka toosinta ama sixitaanka.
5. Soojeedinta amar toosineed ama sixitaan ma bannaana inta uu hadalka haysto Shirgudoonku ama mudane kale oo qaatay amar toosineed ama sixitaan.

(Qodobka 37'aad)

Soojeedimo (motions)

1. Waxaa bannaan soojeedimo (motions) Golaha loo soo gudbin karo kuwaas oo xubno mudaneyaal ahi soojeedin karaan.
2. Soojeedintu waa inay sharciga waafaqsan tahay, xubnaha soo gudbin karaan waa inaysan ka yarayn toban iyo kow (11) Mudane
3. Soojeedintu waa inay qoraal tahay, saxeexan tahay lana soo gaadhsiiyo Guddoomiyaha.
4. Shir-gudoonku wuxu soo hor-dhigayaa soojeedinta Golaha, haddii ayna soo jeedintu ka hor-imanayn Dastuurka, sharuucda dalka ama xeer-hoosaadka Golaha, kadibna wuxuu ogalanaya in laga doodo.
5. Haddii qoraalka soo jeedinta ay ku jiraan erayo wax u dhimaya Golaha, wada shaqaynta xubnaha wuxu ka codsanayaa soojeediyayaasha in ay erayada soojeedinta wax ka badalaan ama kuwa turxaanta leh ka saraan qoraalka, hasa yeeshe haddii ay diidan in ay badalaan erayada wax dhimista ah laga doodimaayo, soo jeedintooda.
6. Haddii ay muuqato soojeedintu aysan waa faqsaneen dastuurka ama xeer-hosaadka Golaha loo qaybin mayo Golaha, lagana doodi mayo soojeedinta.
7. Intii aan laga doodin soojeedinta, qofka mid ah xubnaha keenay soojeedinta ayaa ka caddeenaya Golaha hortiisa ujeedada soojeedinta.
8. Soojeedinta (motion) ku saabsan wax kabadalka iyo kaabidda Dastuurka waxa loo racayaa sida waafaqsan qodabka 126'aad ee Dastuurka JSL.

(Qodobka 38'aad)

Haweenka Mudanayaasha ah

Haweenka mudanayaasha ah muddada ay ku jiraan fasaxa umusha: -

1. Muddada haweenka mudanayasha ah ee ay ku jiraan fasaxa umusha waxay xaq uleeyihiin in la gaadhsiyo dukumentiga la xidhiidha hawlaha Golaha Wakiilada & go'aanada uu soo saaro Goluhu, fadhiyada caadiga ah & fadhiyada aan caadiga aheenba bishii hal mar.
2. Fasaxa umushu iyo muddadiisu waxay noqonayaan (4) bilood oo ka bilaabmanta dhamaadka bisha toddobaad (7).
3. Mudada ay fasaxa ku jirto umusho waxay leedahay wixii xuquuq ah ay mudanayasha jooga leeyihiin.

(Qodabka 39'aad)

Mashruuc-sharci soo bandhigidda Mashruuc-sharci.

Iyadoo la tixgalinayo qodobka 74aad ee Dastuurka, mashruuc-sharci waxa Golaha wakiilada usoo bandhigi kara: -

1. Golaha Xukuumada.
2. Golaha Guurtida.
3. Tirada xubnaha Golaha ee xeer-hoosaadka Goluhu qeexay.
4. Muwaadiniin leh xaq codbixinta tiradooduna ka yarayn shan kun (5,000) oo qof, waxana ka reeban mashruuc qanuun maliyadeed.

(Qodobka 40'aad)

Dooddaha Mashruuc-Sharci.

1. Goluhu kuma doodi karo mashruuca-sharci haddii aan loo qaybin mudanayaasha 24 saac ka hor marka laga reebo xaaladdaha dag-dagga ah.
2. Madaxwaynahu waxa qoraal sababaysan oo ku saabsan xaaladda dag-dagga ah (state of Emergency) u soo gudbinkara labada Goleh si ay uga doodaan.
3. Golahu kama doodi karo, Go'aanna kama gaadhi karo mashruuc-sharci ama barnaamij kale oo aan ku qorneen ajandaha fadhigiisa marka laga reebo ajandayaasha ku imaada xaaladda dag-daga ah, ama Golahu isku raaco soo hore marintooda.
4. Mashruuc-sharci oo diidistu socoto wuxuu Golahu awood u leeyahay in uu badalaad iyo kordhinba ku sameeyo qaybo kamid ah.
5. Mashruuc sharci kasta oo Golaha la hor keeno waa inay faah-faahin ka bixisaa ciddi keentay. Wixii su'aalo iyo jawaaba hooda ah ee mashruucaas la xidhiidha waxa shir-guddoonka u bannaan inay malin gaar ah u cayimaan.
6. Wixii isbaddal iyo soojeedin ku imadda qodab kasta oo mashruucas ka mid ah goonidiisa ayaa lagu codeenaya, kadibna mashruuca oo dhan ayaa loo codeenaya, haddiise qodobka mid ah mashruuca sharcigaas wayaan cod, waa laga saaraya.
7. Waxa Golaha Wakiiladu mudnaan gaar ah sinayaan mashruucyada-sharciyeed ee Xukuumaddu u aragto in fulintooda dag-deg loogu baahan yahay sida ku cad xubinta laad ee qodobkan iyo kuwa la xidhiidha maaliyadda iyo nabadgalyadda.
8. Mashruuc-sharci oo Goluhu diido waxa mar labaad loo soo badh dhigi kara Golaha marka ay kasoo wareegto afartan iyo shan (45) maalimood muddadii diidmada

(Qodobka 41'aad)

Habka loo raacaayo Xeer dejinta

Hab u socodka mashruuca-sharci ee baarlamaanka waxa loo raacaya xeer-hoosaadka labada Gole (Baarlamaanka). Waxana xeer-hoosaadka dajinaaya laba Guddi oo labada shir-gudoon (Guurtida iyo Wakiilada) soo magacabaan.

(Qodobka 42'aad)

Noocyada Cod-bixinta.

1. Cod-bixintu waxay u kala baxda sida soo socota: -
  - B) Cod-bixinta qarsoodiga ah
  - t) Cod-bixin gacan taag ah
2. Waxa Goluhu uu codayn qorsoodi ah ku gaadhi doonaa go'aanada la xidhiidha: -
  - b. Arimaha nabad-galyada samaynta ku leh ee heer qaran.
  - t. Markii toban iyo kaw (11) mudane soo jeedin qoraal ah ugu soo gudbiyaan shir-gudoonka in cod-bixin gacan taag ah laga dhigo qorsoodi, Goluhuna aqlabiyad hal dheeri ah ku ogolaado.
  - j. Marka ay shir-gudoonka la haboonaanto Golahuna ku jideeyo go'aan Gole oo ah aqlabiyad hal-dheeri ah.
3. Cod-bixinta qarsoodiga ah waxay u dhacaysa habkan:-
  - B Guddoomiyahu wuxu diyaarinaya Sanduuq cod-bixinta
  - T. Wuxu fasiraya nooca cod-bixinta
  - J Wuxu amrayaa xadirinta mudanayaasha & in loo qaybiyo mudanayaasha warqadaha cod-bixinta, hadii tiradii kooramka ee loo baahna joogto.
  - X. Cod-bixinta qarsoodiga ah Guddoomiyaha Golaha ayaa xaqiijinaya tirada mudanayaasha codka bixiyay, codka khasaaray, ama aan la bixin, wuxuna ku dhawaaqaya najiijada cod-bixinta.

4. Cod-bixinta la xidhiidha wax ka badalka ama kaabidda Dastuurka JSL waa gacan tag,
5. Mudanayaasha ogolaada, diida, ama ka aamusa codbixinta waxay tagayaan gacanta Marka codayntu tahay gacan tag.
6. Codaynta gacan-taaga ah waxa tirinaya Xog-haynta Golaha, una gudbinaya Guddoomiyaha si uu ugu dhawaaqo Guddoomiyahu natijada codka.
7. Marka codka la qaado haddii ogol iyo diidan tiro is le'eg noqdaan Guddoomiyahu dhinaca uu raaco ayuu codku ku ansaxayaa.
8. Marka la codeenayo mudanaha aan dhinacna u codeyn (Ogol/Diidan/Aamus) isaga oo fadhiya shirka waxa loo aqoonsanaya Mudane amusay.
9. Haddii la arko qaladaad habka cod-bixinta qarsoodiga ah ama gacan-taaga, ama ay muuqato cod-xibin ka badan mudanaayasha jooga fadhiga ama in ka yar, Guddoomiyahu wuxu Baabinaya natijada cod-bixinta waxana si deg-deg ah loogu noqonaya cod-baxinta cusub ilaa inta ay ka sugmayso codbixintaasi.
Natijada codbixin kasta waxa ku dhawaaqaya Guddoomiyaha golaha isagoo caddaynaya tirada ogolaatay, tirada diiday, tirada ka aamustay & tirada xumaantay.
10. Marka codaynta la isku qal-qalqaalinayo ama intaan natijada lagu dhawaaqin mudanayasha waa ka mamnuuc hadalka iyo doodu, kamana bixi karaan fadhiga ilaa ay natijada codeynta lagu dhawaaqo. mudanaha sidaas ku dhaqmi wayana waxa loo aqoonsanaya mudane jooga oo amusay.

(Qodobka 43'aad)

Ansixinta Mas'uuliyiinta Qaranka

1. Wasiirada, Wasiiro-xigeenada iyo madaxda hay-adaha dawlada ee gaarka ah iyo madaxda kale ee qaranka waxa loo codeenaya iyaga oo aan joogin madasha Golaha kadib marka ay dhameystaan warbixinta iyo ka jawaabida su'aalaha mudanayaashu ay weyddiyaan.
2. Si loo hubiyo shuruudaha Xilka ee qodobka 53'aad ee Dastuurka mas'uuliyiinta qaran ee la magacaabay waxaa ku waajib ah inuu Golaha u soo gudbiyo, waraaqaha dhalashada, caafimaadka, dambi la'aanta, tacliinta iyo Taariikh nololeedkiisa (CV) laba toddobaad ka hor taariikhda ansixinta xilkiisa.
3. Xaqiijinta dhukomantiga ku xusan xubinta labaad ee qodobkan waxa uu xil saran Shir-goddoonka, isagoo u gudbinaya marka hore Guddida ku shaqada leh si ay u soo hubiyaan warbixinna uga soo siyaan shirgudoonka.
4. Waxa madaxda ku xusan xubinta (2'aad) ee qodobkan loogu codenayaa masuul kasta gaar ahaantiisa (hal-hal).
5. Sida ku cad qodobka 53aad ee Dastuurka iyo qodobka 114'aad ee Dastuurka masuul kasta oo ansixintiisa lagu horkeeni waayo Golaha Wakiilada muddo saddex bilood gudahood ah waa mudo dhaaf Golahana lama hor keeni karo ilaa madaxwaynuhu dib u soo magacaabo.
6. Masuuliyiinta ku xusan farqada (2'aad) ee qodobkan lama dharin karo ilaa Golaha Wakiiladu ansaxiyaan.
7. Haddii mas'uuliyiinta kor ku xusan ee Goluhu ansixiyeen ama kuwa kale ee heer qaran guddiyada khusayso xilkoodu kasoo jeediyaan dhaliil culus waxay

Golaha soo hor dhigayaan tala soo jeedin sababaysan oo Golahu go'aan ka gaadho.

(Qodobka 44'aad)

Dhamaadka mudada Golaha Wakiilada

Mudada Golaha Wakiiladu waxay dhamanaysaa Marka Maxkamada Sare JSL ansixiso doorashada xigta ee golaha wakiilada cusub sida ku xusan Qodobka 44'aad faqradiisa (1'aad) ee Dastuurka.

(Qodobka 45'aad)

Habka Fadhiga Golaha Wakiilada

Marka la fadhiyo Golaha waxaa xubnaha Golaha hortooda gadhiisanaya gudomiyaha oo ay labada dhinac ka fadhiyaan G/xigeenadiisa iyo cidii kale ee gudoomiyahu fadhiga u ogolaado. Hadal-qoraallayaashu waxay fadhiisanayaan meel ka hooseysa halka Shir-gudoonku fadhiyo, xubnaha xukumaduna waxay fadhisanayaan dhanka midigta ee Gudoomiye ku xigeenka 1'aad fadhiyo.

(Qodobka 46'aad)

Habka loo raacayo kala dirista Golaha Wakiilada

Talaabooyinka ku saabsan kala dirista Golaha, wuxuu Golahu u igmanayaa oo wakiil uga noqonaya guddida garsoorka, caddaalada iyo xuquuqal isaanka iyo la-taliyaha sharciga ee Golaha Wakiilada.

(Qodobka 47'aad)

Sanduuqa ra-yi Dhiibashada Dadwaynaha

1. Golahu wuxuu yeelanayaa sanduuq ra-yi dhiibasho, oo muwaadiniintu ku soo gudbiyaan talooyinkooda iyo cabashadooda kasoo la dhigayo goob xarunta Golaha ka mid ah.

2. Tallooyinka iyo cabashooyinka ka imanaya gobalada iyo dagmooyinka dalka waxa loosoo gudbinaya xarunta Golaha, iyadoo loo soo dhiibayo cidda uu igmado shir gudoonku.
3. Talooyinkaas iyo cabashooyinka wuxuu shir-gudoonku u gudbinaya Guddida ay khusayso.

(Qodobka 48'aad)

Miisaaniyada Qaranka

1. Keenista misaaniyad sanadeedku waa ugu dambayn bisha sanadka ugu dambeysa (December)
2. Iyadoo la raacayo qodobka 55'aad ee Dastuurka, waxa loogu sii dhaqmaya misaaniyadii hore, muddo aan ka badnayn saddex bilood ku cad xeerka habka maaliyada iyo xisabaadka qaranka (financial and accounting procedure of the state), haddii ay ku dhamaan waydo mudadaas Golaha ayaa go'aan ka gaadhaya.
3. Waxa waaxda fulinta ee Jamhuuriyada Somaliland ku waajib ah in ay Golaha Wakiilada u soo Gudbiso Miisaniyadaha iyo Xisaab-xidhada hay'adaha, wakaaladaha iyo shirkadaha dawladeed ama kuwa ay wax ku leedahay iyo xeerarkii caddaynayay sida ku cad Qodobka 55'aad ee Dastuurka Qaranka.
4. Maaliyada iyo miisaniyada qaranka waxa loo racayaa xeerka habka maaliyada iyo xisaabadka qaranka ee lam:87/96 ee 1996kii iyo xeerarka kale ee maaliyadeed.

(Qodobka 49'aad)

Dhaqan-galka Xeer-hoosaadka

1. Xeer-hoosadkan waxa saldhig u ah Dastuurka Qaranka, wixii aan waafaqsanayn wuxuu noqonayaa waxba kama jiraan.

2. Xeer-hoosadkan wuxuu dhaqan-galayaa marka Golaha Wakiiladu ansixiyaan Guddoomiyaha Golaha Wakiiladuna saxeexo.

AIIAA MAHAD LEH

(C/RAXMAAN MAXAMED C/LAAHI) (CIRRO)
=GUDDOOMIYAHA GOLAHA WAKIILADA JSL=